

מנהיגים לומדים

לא ימוש ספר התורה הזֶה מפִּיךָ וְהִגִּיתָ בוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה

**"מנהיגי עם הספר
צריכים להיות אנשי ספר".**
(הרב זקס)

מנהיגים לומדים הרב יונתן זקס

הרגע הגדול בקריירה של משה הגיע בחודש האחרון לחייו, כאשר הנהיג את העם במשך ארבעים שנה, הוא כינס אותם על גדת הירדן ונשא את הנאומים המהווים את ספר דברים. שם הוא עלה לגבהים הגדולים ביותר, סיפר לדור הבא על האתגרים שיעמדו בפניהם בארץ המובטחת, והציג את חזונו לגבי החברה הטובה. אז הוא הפך למשה רבנו, "משה מורנו". **המנהיגים הגדולים הם מחנכים, המלמדים אנשים להבין את משמעות זמנם.**

**מנהיגים
גדולים
מחנכים**

מכאן נובע שהם עצמם חייבים ללמוד, מנהיגים לומדים באופן רצוף יותר מאנשים אחרים. הם קוראים יותר מאחרים.

התורה אומרת שהמלך חייב לכתוב את ספר התורה שלו, "וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר ... והייתה עמו וקרא בו כל ימי חייו" (דברים, 17-19) יהושע, יורשו של משה, מצווה "לא ימוש ספר התורה הזה מפיה וְהָגִיתָ בוּ יוֹמָם וָלַיְלָה (יהושע א', 8) ללא לימוד קבוע, מנהיגות תהיה נטולת כיוון ועומק.

**מנהיגים
לומדים
באופן
רצוף יותר
מאנשים
אחרים**

למנהיגים יש יועצים זקנים וסופרים וחכמי חצר ונכון גם שלמלכי ישראל המקראית היו נביאים שהשמיעו באזניהם את דבר ה'... אבל אלאה שגורל האומה מוטל על שכמם אינם רשאים לגלגל מעליהם את מטלת החשיבה, הקריאה, הלמידה והזכירה. 'אין להם זכות לומר אני עסוק בענייני המדינה אין לי זמן לספרים'. **מנהיגי עם הספר צריכים להיות אנשי ספר.**

כך גם במנהיגות חילונית. לווייליאם גלדסטון (מדינאי בריטי; מהאישים הבולטים במפלגה הליברלית ומנהיגה בשנים 1867-1894) הייתה ספרייה ובה למעלה מ-30 אלף ספרים. הוא קרא יותר מ-20 מאלף מהם. גלדסטון ובנימין דיזרעאלי היו שניהם סופרים פוריים. וינסטון צ'רצ'יל כתב כ-50 ספרים וזכה בפרס נובל לספרות. בקרו בבית דוד בן-גוריון בתל אביב ותראו שהבית הוא במהותו ספרייה עם 20 אלף ספרים. **הלימוד עושה את ההבדל בין מנהיג המעצב למנהל.**

**הלימוד עושה
את ההבדל
בין המנהיג
המעצב
למנהל**

מנהיגים לומדים הם קוראים והם מקדישים זמן להתיידדות עם עולם הרעיונות, רק כך הם רוכשים את הפרספקטיבה המיוחדת שלהם.

מנהיגים אינם חדלים לעולם ללמוד על ידי כך הם צומחים ומלמדים אחרים לצמוח איתם.

- « למה מנהיג חייב להיות לומד לכל החיים?
 « למה מנהיג חייב להיות גם מורה?
 « מדוע מכל התארים שניתן היה להכיר את משה אנו מכירים אותו בתור משה רבנו?
 « מה עלינו ללמוד כדי להנהיג?
 « מה הקשר בין למידה למנהיגות?
 « מה אנו יכולים ללמד זה את זה?

משימה למליאה

הציגו את 'אבן הדרך' של המנהיגות המוצעת כאן על ידי הרב זקס, התייחסו גם לאחד או יותר מן המקורות המופיעים בהמשך וציינו כיצד עיקרון מנהיגותי זה בא לידי ביטוי בעשייה החינוכית שלכם?

מקורות נוספים לעיון והרחבה

'וקרא בו כל ימי חייו', דברים יז'

וְהָיָה כְּשֶׁבִּיתוֹ עַל כֶּסֶּא מַמְלָכְתּוֹ וְכָתַב לֹא אֶת־מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר מַלְפָּגִי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם:

וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל־יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד לִירְאָה אֶת־ה' אֱ־לֹהֵיו לְשֹׁמֵר אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשֹׂתָם:

לְבִלְתִּי רוּם־לִבּוֹ מֵאַחִיו וּלְבִלְתִּי סוּר מִן־הַמִּצְוָה יְמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן יֵאָרֶיךָ יָמִים עַל־מַמְלָכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל:

הלל הזקן

אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפיעיק, חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו. פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס. עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון. אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים. כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא? הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג. פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו כנגד המדורה. אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת (תלמוד בבלי, מסכת יומא, עמוד לה).

כל ספר מלמד אותי משהו חדש / ביל גייטס, כשנשאל האם קריאת ספרים היתה גורם מכריע בהצלחה שלו ובשל אנשים אחרים

"בהחלט. אתה לא באמת מתחיל להזדקן עד שאתה מפסיק ללמוד. כל ספר מלמד אותי משהו חדש או עוזר לי לראות דברים אחרת. היה לי מזל שהיו לי הורים שעודדו אותי לקרוא. הקריאה מזינה תחושה של סקרנות לגבי העולם, שלדעתי עזרה להניע אותי קדימה בקריירה שלי ובעבודה שאני עושה עכשיו עם הקרן שלי".

ספרים מאפשרים לך לחקור / מארק צוקרברג

"ספרים מאפשרים לך לחקור נושא באופן מלא ולשקוע בצורה עמוקה יותר מרוב המדיה כיום. אני מצפה לשנות יותר מהתזונה התקשורתית שלי לכיוון קריאת ספרים".

ספרים מוליכים אותנו / שמואל ניגר

"ספרים מוליכים אותנו לחברת אותם אנשים גדולים שעמהם לא יכולנו בדרך אחרת לבוא במגע אישי. הם מפגישים אותנו עם הגאונות של הארצות והזמנים הרחוקים ביותר" (שמואל ניגר, 1883-1955, נולד ברוסיה למשפחה חסידית, כינויו הספרותי של שמואל טשארני, היה מבקר ספרות יידיש).

על הקריאה / מרסל פרוסט

"כל זמן שהקריאה משמשת לנו מורה דרך וכל עוד מפתחות הקסמים שבידיה פותחים לנו, בתוכנו פנימה, את הדלת לחדרי מגורים שלא היה עולה בידינו לחדור אליהם בכוחות עצמנו, תפקידה בחיינו מבורך. לעומת זאת היא הופכת מסוכנת כאשר תחת לעוררנו לחיי רוח אישיים נוטה הקריאה לבוא במקומם" (1871-1922 היה אינטלקטואל, סופר ומבקר צרפתי ממוצא יהודי, הידוע ביותר כמחברו של הספר "בעקבות הזמן האבוד").

ללמוד / מילים: קובי לוריא, לחן: מתי כספי

יש ללכת כל הזמן קדימה,	לעבור שלב אחד קדימה
למצות את כל מה שהיה,	ולחתור אל השלב הבא.
לחבר כל קו וכל קטוע,	יש לבדוק אותו מחוץ ופנימה:
ללבן את לב הבעיה,	מהתוכן ומהקליפה,
ולצאת רק אם הכל ידוע	מהמילוי ומהצופן,
מנקודה אל נקודה שניה,	מהיחס ומהסיבה.
ולסגור כל מעגל פתוח	לוודא בכל צורה ואופן
וצריך לעבוד רק עוד ועוד ועוד.	ואסור להרפות, אסור, אסור, אסור!
יש עוד ללמוד וללמוד וללמוד	רק להתמיד ולהתמיד,
וללמוד וללמוד וללמוד	ואסור להפסיק ללמוד.
וללמוד עוד...	יש עוד הרבה לראות
	יש עוד הרבה ללמוד.